

ARKEOEXPO · KAYNAKÇALI ALAN REHBERİ

Efes

Liman, hac ve imparatorluk metropolü

KONUM Selçuk, İzmir	KRONOLOJİ Neolitik-Osmanlı
ARAŞTIRMA / KORUMA UNESCO Dünya Mirası · 2015	EDITORİYAL KONTROL 24 Temmuz 2026

Kaystros'un eski haliç çevresinde gelişen Efes, kıyı çizgisinin değişimine göre taşınan limanları, Roma dönemi anıtları, Artemis kültü ve erken Hristiyanlık mirasıyla uzun süreli bir yerleşim sistemi sunar.

Efes'te antik limana uzanan Arkadiane Caddesi.

Fotoğraf: Warren LeMay · CC BY-SA 2.0 · [Wikimedia Commons](#)

ÖNE ÇIKAN KANITLAR

01 UNESCO'ya 2015'te kaydedildi	03 Roma döneminde Asya eyaletinin başkenti
02 Geçmişî MÖ 7. binyıla uzanıyor	04 Artemis ve Hristiyan hac merkezleri

02 · ALAN OKUMASI

Alanı katmanlarıyla okuyun

Kronoloji, mekân, buluntu bağlamı ve araştırma soruları birlikte değerlendirilmiştir.

01

Kıyı Çizgisi ve Limanlar

Nehir birikintileri kıyıyı batıya taşıdıkça yerleşim ve limanlar da konum değiştirdi. Deniz kanalı ve liman havzası, Efes'i çevresel değişimin kent planını doğrudan biçimlendirdiği seçkin bir Roma liman şehri yapar.

02

Roma Metropolü

Celsus Kütüphanesi, Büyük Tiyatro, Yamaç Evler, agoralar ve tören caddeleri; yönetim, ticaret, eğitim ve seçkinlerin gündelik yaşamını aynı kentsel omurgada görünür kılar.

03

Artemis ve Hac

Anadolu'nun ana tanrıça gelenekleriyle birleşen Artemis kültü, antik dünyanın Yedi Harikası'ndan biri sayılan Artemision çevresinde Akdeniz ölçeğinde bir hac ve ekonomi yarattı.

SAHA NOTLARI

Katman · mekân · malzeme · peyzaj · koruma gözlemleri

03 · YORUM VE KAYNAKLAR

Araştırma soruları ve önemi

04

Erken Hristiyanlık

Meryem Kilisesi, Ayasuluk'taki Aziz Yuhanna Bazilikası ve 431 ile 449'daki konsiller Efes'in Hristiyanlık tarihindeki belirleyici rolünü gösterir. Hac geleneği şehir küçüldükten sonra da devam etti.

05

Kazı ve Koruma

Yaklaşık 150 yıllık kazı ve koruma çalışmaları yalnız anıtları değil, konutları, yazıtları, su sistemlerini ve değişen liman peyzajını belgeledi. Güncel koruma, yoğun ziyaret ile hassas kalıntılar arasında denge kurar.

NEDEN ÖNEMLİ?

Efes, çevresel değişim, küresel ticaret ve iki büyük hac geleneğinin aynı kentte nasıl üst üste geldiğini anlatan bütüncül bir laboratuvarıdır.

KAYNAKLAR VE İLERİ OKUMA

- UNESCO – Ephesus ↗

<https://whc.unesco.org/en/list/1018>

ZİYARET ÖNCESİ KONTROL

☐ Güncel erişim ve çalışma saatini doğrula☐ Fotoğraf ve drone kurallarını doğrula☐ Koruma sınırlarına ve yönlendirmelere uy☐ Kaynak ve gözlem notlarını ayrı kaydet

GÜNCEL DOSYAYI AÇ

<https://arkeoexpo.com/bilgi-kosesi/ardeoloji/efes>

Yöntem notu: Metin, sayfada belirtilen resmî kurum, kazı ekibi ve Dünya Mirası kayıtlarıyla editöryal olarak kontrol edilmiştir. Bu dosya ziyaret saati, bilet ücreti veya saha erişimi gibi değişken bilgileri içermez; ziyaret öncesinde yetkili kurumdan güncel bilgi alınmalıdır.